

## เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันสำคัญทางพุทธศาสนา มันก็สำคัญอยู่ที่พุทธศาสนา เราไม่สำคัญเลย ถ้าเราสำคัญเลยนะเราชวนขวย เราชวนขวยนะอย่าทำเล่น เวลาเล่นมันก็เล่น เวลาพักผ่อนก็ส่วนหนึ่ง เรามาชวนขวย เรามาทำบุญนะ นี่เวลาเราไปทำบุญที่วัดต่างๆ ไป เขาเอาอกเอาใจ แล้วเราก็ไม่พอใจ ไม่อยากไป เขาบุญพรมาให้เดินเลยมันทำไมไม่ไป เพราะอะไร? นั่นละโลกเป็นใหญ่ ถ้าเอาธรรมเป็นใหญ่ละ เรามาแล้วธรรมเป็นใหญ่มันคืออะไร? คือความถูกต้องดั่งงามทั้งหมด

ทุกคนก็ต้องการความเรียบร้อยใช่ไหม ถ้าความเรียบร้อยเราก็ให้โอกาสต่อกัน ถ้าให้โอกาสต่อกัน ทำเสร็จแล้วใจของเรา นี่คนอื่นเขาจะเอาโรคเอาเปรียบของเขา เขาแสวงหาของเขา นี่เรื่องของเขาไม่ใช่เรื่องของเรา เรื่องของเราเราดูแลใจของเรา ถ้าเรื่องของเรา เราทำใจของเราเห็นไหม นี่ถ้าคนมันจืดชืด คนมันจืดชืดมันทำผิวเผิน ความผิวเผินมันก็ทำทั้งนั้นแหละ เวลาพระเราจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมา เขาต้องหลีกเร้นไปอยู่ในป่าคนเดียว ให้เอาจริงกับตัวเองใจ ถ้าเอาจริงกับตัวเองมันจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจริงของเรามันจืดชืด มันก็จืดชืดไปหมด ถ้าจิตของเรามันไม่จืดชืด มันทำได้มีรสมีชาตินะ

นี่มีรสมีชาติ คุณสิคนที่มีความศรัทธาความเชื่อ เวลาทำเข้าไปเขาปลื้มใจใช่ไหม ใจเราไปเรื่อยๆ ร้อนๆ ร้อนๆ ร้อนๆ มันก็ได้ของเรื่อยๆ ร้อนๆ มันไม่ได้ความจริงขึ้นมาหรอก ถ้าได้ความจริงขึ้นมาความจริงมันอยู่ที่ไหน คุณสิคนที่เขามีความจริงนะเขาสงบเสงี่ยมของเขา เขารักษาใจของเขา ใครจะแย่งชิงไปเลย เราชมกันมากนะเวลาญี่ปุ่นเขาเกิดสึนามิ เราชมกันมากเลยว่าเขาเข้าแถวกันได้ เราชมเขามาก เขามีวินัยของเขา เราชมเขามาก แล้วทำไมเราไม่เป็นแบบนี้บ้างล่ะ? ทำไมเราไม่ทำแบบนี้ ทำไมเราไม่หักห้ามใจเรา ถ้าเราหักห้ามใจเรามันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันก็ต้องหัดฝึกฝนสิ ถ้าคนไม่ฝึกฝน นี่วัฒนธรรมไทย อภิสัทธินั้น ใครได้อภิสัทธินั้นเก่ง

ใครได้อภิลิขิต เห็นไหม รู้จักไหมถูกลูกใคร มึงยังไม่รู้จักชื่อพ่อมึง แล้วจะรู้จักชื่อพ่อมึงได้อย่างไร นือภิลิขิตชนง อภิลิขิตชนมันเป็นเรื่องของโลกใช้ไหม ไอ้เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องโลกๆ แต่เรื่องหัวใจนะ นีเวลาคฐบาอาจารย์ของเรา ไปไหนนะท่านไม่มีใครรู้จักเหมือนผ้าจีวร หลวงตาท่านพูดบ่อย ว่าถ้าพูดถึงคนที่ทุกข์มาก หลวงปู่มันนี่ทุกข์มาก อยู่ป่าอยู่เขาไม่มีใครรู้จัก เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาเข้าโรงพยาบาล หลวงปู่มันเจ็บไข้ได้ป่วยเข้าป่าลึกเข้าไป ไปกินข้าวกับเกลือ เขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาต้องเข้าไปเพื่อบำรุงร่างกายของท่านเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย...

ปกติท่านก็ประหยัคมัธยัสถ์อยู่แล้ว เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยเข้าไปป่าลึกเข้าไปอีก เข้าไปนะเวลาเล่ามาที่ไร หลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะท่านน้ำตาไหลทุกทีเลย เวลาพูดถึงทางโลกท่านมีความสุขตรงไหนล่ะ? ท่านเข้มแข็งของท่าน ท่านเอาจริงเอาจังกับท่าน ท่านมีวินัยกับตัวเอง ท่านมีวินัยบังคับตัวของตนเอง แล้วมีคนไปแสวงบุญๆ นั้นมันก็เรื่องของเขา นั้นเขาหาบุญของเขา แต่ตัวท่านล่ะ? นีท่านเข้มงวดกับตัวท่านเอง ทุกคนเหมือนกับคนไม่มีคุณค่าเลย แต่มันมีคุณค่า ไอ้พวกเราอยากมีคุณค่า อยากมีคุณค่าแต่มันไม่มีคุณค่าอะไรเลย ถ้ามีคุณค่ามันต้องมีคุณค่าในใจของเราสิ

เรามีน้ำใจ คนดี คนมีน้ำใจ จิตใจเขากว้างขวาง ถ้าจิตใจกว้างขวางนั้นละคนดี มันดีที่หัวใจ คนจะทำดีทำชั่วมันมาจากไหน? ถ้ามันไม่มาจากความคิด คนเรามันต้องคิด มันต้องวางแผน มันต้องทำความชั่วของมัน คนเราจะทำคุณงามความดี เรวางแผนทำคุณงามความดีของเรา แล้วใครเห็นด้วยล่ะ? นีเข้าป่าเข้าเขาไป ไปอยู่ในป่าองค์เดียวนั้นนะ ไปเผชิญกับความจริงคนเดียว เวลาอยู่ด้วยกัน ทุกคนไม่ทั้งนั้นแหละ ท่านจะปฏิบัติ ท่านจะเป็นพระอรหันต์ ท่านจะนิพพาน คุยไม้คุยยอดกัน พอเวลาเข้าป่าไป ไอ้ความคิดมันประดังขึ้นมาแล้วคอดกเขียว เวลาพูดถึงคนอื่นมันเก่ง เวลาพูดให้คนอื่นฟังเก่งหมดเลย แต่เวลาพูดให้ตัวเองฟังพูดไม่ได้ ไม่รู้จักว่าตัวเองอยู่ที่ไหน ไม่รู้จักการแสวงหาตัวเองอยู่ที่ไหน

ถ้ามันจะได้มรรค ผล นิพพานใครจะเป็นคนได้มรรค ผล นิพพาน เราไปหาครูบาอาจารย์เราไปทำไมล่ะ? เราก้ไปชมคุณธรรมของท่าน เราไปชมคุณธรรมของท่าน แต่ถ้าเราทำความจริงของเรา เราทำความจริงของเรา เราก้ต้องมีสติปัญญาของเรา มีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญา มันมีรสมีชาตินะ ถ้าจิตใจของเรามันเข้มข้น มันมีรสมีชาติ เวลาไปทำบุญกุศลมันก็ปลื้มใจ มันปลื้มใจนะเห็นสมณะ นีสมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔

การที่เห็นสมณะเป็นมงคลชีวิตแล้ว ได้เห็นสมณะ แล้วสมณะมันสำรวมที่ไหนล่ะ? ถ้าสมณะมันสำรวมที่ใจ เราไปเห็นสมณะ แล้วเราอยากเป็นสมณะไหม? คุณนางวิสาขาเป็นพระโสดาบัน นางวิสาขาได้บวชที่ไหน ไม่ได้บวชเลย นี่แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดอภินิหารขึ้นมาเรื่องภิกษุณี ก็ตั้งนางวิสาขาเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ คนที่น่าเชื่อถือเพราะจิตใจเขามีคุณธรรม ถ้าจิตใจมีคุณธรรมนะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ นางภิกษุณีมีปัญหาขึ้นมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตั้งกรรมการตรวจสอบ ตั้งนางวิสาขาด้วย เพราะนางวิสาขาจะเข้าไปจับไปต้องได้ทุกอย่างเพราะว่าเป็นอุบาสิกา

นี่เพราะทำไมถึงตั้งล่ะ? ตั้งเพราะว่าเขาเป็นพระโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ เวลาจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เครื่องประดับถอดไว้ เขาถอดไว้ตั้งแต่ก่อนเข้าวัด เขาถอดของเขาไว้ เวลาขัตติย์ในสมัยพุทธกาลเข้าเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาต้องเปลี่ยนเครื่องทรงของเขา เขาไม่เอาเพชรนิลจินดาไปอวดพระพุทธรูปหรือ เพราะเขารู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละทิ้งสิ่งนั้นมาแล้ว ถ้าละสิ่งนั้นมาแล้วไปเอาสิ่งใดล่ะ? เอาเรื่องธรรม

เราอาบน้ำร้อนต่างน้ำกันอยู่นี้เพราะความมั่นคงของชีวิต เราอยากให้มีชีวิตเรามั่นคง เราก็อาบน้ำร้อนต่างน้ำเพื่อความมั่นคงของเรา แล้วความมั่นคงของเรา เห็นไหม เรามาใช้อะไรล่ะ? ปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ แล้วหัวใจทำไมมันเร้าร้อนขนาดนี้ล่ะ? หัวใจเราเราเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนา คุณธรรม คุณสมณะที่มีความสงบระงับในใจ เขามีความสุขๆ แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ? นี่เราแสวงหา เดียวนี้มันจะเป็นทุนนิยมไปหมดแล้ว มันเป็นเรื่องทุนนิยม มันเป็นเรื่องของวัตถุมงคลเลย ถ้าวัตถุมงคลเลย ที่ไหนมีคนไปมากๆ ที่ไหนสิ่งปลูกสร้างที่สวยงามที่นั่นจะเจริญ หลวงตาท่านบอกว่่านั่นมันเจริญอิฐ หิน ปูน ทราย

มันเจริญ เห็นไหม คุณเขาสร้างกันอิฐ หิน ปูน ทรายมันร้อน เขาต้องเอาต้นไม้ เอาเครื่องมาลดความแข็งแกร่งของมัน แม้แต่วัตถุเขายังรู้จักลดความแข็งแกร่งของมันเลย แล้วเราล่ะเราปากกัลดดินดิบเพื่อจะเอาความมั่นคงของชีวิต ถ้าความมั่นคงของชีวิตของเรา นี่ถ้าเราจะทุกข์จนเจ็บใจขนาดไหน สวัสดิการ เบี้ยชราเขาก็ให้ประทังชีวิตอยู่แล้ว ถ้าเป็นพระขึ้นมา เป็นพระขึ้นมาเลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง นี่เรามีศีลมีธรรมของเรา เราเลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง เดินไปบิณฑบาตมันก็มีกินอยู่แล้ว ถ้าพูดถึงปัจจัยเครื่องอาศัยนะ แล้วหัวใจล่ะ? หัวใจมันมีอะไรเป็นที่อาศัยล่ะ?

หัวใจเวลาเรามีศีล สมาธิ ปัญญา เวลาไม่มีศีล ศีล ๕ ทุกคนเดือดร้อนแล้ว โหยหิว ถือศีลไม่ได้ ข้อนั้นก็ไม่ได้ ข้อนี้อีกไม่ได้ เราอยู่กับโลก โลกเป็นใหญ่ เราจะเชื่อปากขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา หรือเราจะเชื่อทุนนิยมล่ะ? คุณภาพชีวิตๆ แล้ว คุณภาพจิตล่ะ? คุณภาพชีวิต คุณพระนั่นมือเดียว พระอดอาหารด้วย คุณภาพชีวิตประท้วงหรือ? ไม่กินข้าวหรือ? ทำไมถึงไม่กินข้าว? แล้วข้าวมันไม่มีหรือ? นี่สิ้นเหลืออย่างนี้ข้าวไม่มีหรือ? ทำไมเขาไม่กินข้าวล่ะ? เขาจะเอาคุณภาพจิต คุณภาพหัวใจ ถ้าเขาเอาคุณภาพหัวใจเขาต้องมีสติ มีปัญญา มีสติปัญญาขยับขยับมัน สิ่งที่ปลายลิ้นได้สัมผัสมันก็มีรสมีชาติ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

คนไม่หิวคนไม่ทุกข์จะไม่เข้าใจว่ามันทุกข์ขนาดไหนนะ คนหิว เวลามันหิวขึ้นมา มันหน้ามืดนะ เวลาคนทุกข์คนยาก ความทุกข์บีบคั้นมันทุกข์นะ นี่เวลามันทุกข์ เวลามันบีบคั้นขึ้นมาสิ่งใดก็มีค่าหมด ที่เขามีปัญหาหันเพราะอะไรล่ะ? เงินบาท ๒ บาทเขามาหักเพราะอะไร? เพราะคนทุกข์คนยากสิ่งนั้นมีค่าทั้งนั้นแหละ เวลามันทุกข์มันยากนะ เวลาหิวกระหายขึ้นมาได้ น้ำดื่มสักคำหนึ่ง ได้อาหารประทังชีวิต นี่นึกถึงคุณเขาเลย ถ้าใครไม่เห็นทุกข์ ไม่รู้จักทุกข์ เพราะมันทุกข์ เพราะมันทุกข์มันยากมันถึงได้ทุกข์ ถ้ามันไม่ทุกข์ไม่ยาก สิ่งใดมันมีคุณค่าไปหมดนี้ไง

ฉะนั้น ที่ว่าเขอดอาหาร เขอดอาหาร เขาผ่อนอาหารของเขา เขาไม่ใช่เขาไม่มี แต่เขามีสติมีปัญญาเขาขยับขยับได้ เห็นไหม ไม่ให้ปลายลิ้นมันสัมผัสรูป รส กลิ่น เสียง รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร แล้วเราก็อ้างกันว่าเพราะไม่มีจะกินเราถึงต้องปล้นชิงกัน เพราะเราไม่มีจะกิน เราคนทุกข์คนยากต้องให้อภัย เพราะฉันคนทุกข์คนยากฉันถึงทำความผิด เพราะฉันทุกข์ฉันยากฉันถึงต้องเอาเปรียบเธอ เพราะฉันทุกข์ฉันยาก พวกเธอมีฐานะต้องให้ฉันเอาเปรียบเพราะฉันทุกข์ยาก เอออันนี้มาอ้างหรือ? กฎหมายไม่ให้ ทุกอย่างไม่ให้ ศีลธรรมเขาไม่ให้ ถ้าเขาไม่ให้ นี่เรามองตรงนี้

มองไป เห็นไหม คุณละครแล้วย่อนดูตัว ดูธรรมๆ มันเรื่องของเขา นี่หลวงตาสอนประจำ เราจะดูใจเราละ เราจะดูแลหัวใจของเรา เราดูสังขม ทุกคนเราก็อยากให้สังขมดี ทุกคนต้องการคนรอบข้างดีไปหมด ทุกคนต้องให้เราอยากอยู่กับคนดี แล้วเราดีหรือยังล่ะ? ถ้าเราดีเป็นตัวอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือองค์แรกเป็นศาสดาของเรา สละสถานะของจะได้เป็นกษัตริย์นะ แล้วเวลาออกไปค้นคว้าๆ อยู่ ๖ ปี ค้นคว้าเพื่ออะไร? เพื่อให้มันชนะกิเลสในหัวใจของตัวไง

เวลาเราคุยกันเราอยากจะปฏิบัติ เราอยากจะเป็นพระอรหันต์ พุคให้คนอื่นฟังมันเก่ง มันได้กันทั้งนั้นแหละ พุคได้ทั้งนั้นแหละ แต่เวลาเข้าป่าเข้าเขาไป ๖ ปีไปทรมานตนอยู่นั่นนะ จนสุดท้ายไปศึกษากับเขาหมดเลย ศึกษาเพราะหวังฟังจากข้างนอก แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคิดถึงเอง คิดถึงบุญญานุการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ฉันอาหารของนางสุชาดา นางสุชาดาคด้วยบุญกุศลนะ... ตัดสินใจว่าคืนนี้ วันวิสาขบูชาคืนนี้จะนั่งสมาธิ ถ้าไม่ได้บรรลุธรรมจะนั่งจนตาย คืนนี้ตัดสินใจ นางสุชาดาก็ตัดสินใจว่ากำลังจะแก้บน จะแก้บนของเขา ได้บนบานศาลกล่าวไว้ว่ามีลูกชายที่ดี สุดท้ายได้แล้วสมปรารถนาจะแก้บน นี่ไปถวายข้าวมธุปายาส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันข้าวอันนั้น

นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกเลย บอกว่าบุญในพุทธศาสนาที่มีบุญกุศลมากมีอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันอาหารของนางสุชาดา คืนนั้นปฏิบัติไปถึงซึ่งกิเลสนิพพาน กิเลสๆ กิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นไป กับอีกคราวหนึ่งเพราะจะละขันธุ์ จะเสียชีวิต ไปฉันอาหารของนายจุนทะ นายจุนทะถวายอาหารอันนั้น แล้วพระพุทธเจ้าจะนิพพาน แล้วฉันอาหารของนายจุนทะไป คนต้องเพ่งโทษเลยว่าเพราะอาหารของนายจุนทะ จะโทษนายจุนทะว่านายจุนทะเอาอาหารเป็นพิษให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ไง บอกพระอานนท์ไว้

"อานนท์ เธอบอกเขาละ บุญกุศลในพุทธศาสนาที่มีผลมากมีอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งเราฉันอาหารของนางสุชาดา เราถึงซึ่งกิเลสนิพพาน"

กิเลสคือความหมักหมมในใจ กิเลสที่ว่าทุกข์ยากอยู่นี้ ที่เราดูแลใจเราอยู่นี้

"คราวหนึ่งเราฉันอาหารของนางสุชาดา เราถึงซึ่งกิเลสนิพพาน อีกคราวหนึ่งวันนี้วันสุดท้าย คืนนี้เราจะนิพพาน อานนท์ เราฉันอาหารของนายจุนทะแล้วถึงซึ่งขันธนิพพาน"

ขันธุ์คือความรู้สึกนึกคิด ขันธุ์คือขันธุ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คืนนี้เราจะถึงซึ่งขันธนิพพาน เราจะสละละทิ้งมัน เราจะสละละทิ้งร่างกายและความรู้สึกนึกคิดทิ้งไว้กับโลกนี้ จะทิ้งไว้ที่นี้ นี่ผู้ที่เขามีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม องค์ศาสดาเป็นแบบอย่างของเรา

ฉะนั้น เราทำสิ่งใดให้จริงจัง ความจริงจังมันจะมีสติ พอมีสติขึ้นมา การทำสิ่งใดความผิดพลาดมันก็น้อยลง แต่จะไม่ผิดพลาดเลยมันก็ผิดพลาด เพราะคนเรานั้นขรภาพ คนเรานั้น

เคลื่อนไหวไม่ได้ ถ้ามีสติ ความผิดพลาดมันก็จะน้อยลง แล้วมีสติมีปัญญาเราฝึกหัด เราทำของเราด้วยความเคยชินของเรา นี่ด้วยความเคยชิน แล้วพอความเคยชินสนิทคุ้นเคย โอ๊ย หลวงพ่อนี้เป็นเพื่อนกัน โอ๊ย หลวงพ่อกับเราเป็นเพื่อนกัน ก็เพื่อนกันทั้งนั้น เพราะความคุ้นเคยมันถึงทำให้มีความผิดพลาด แต่ถ้าเรามี นี่ความคุ้นเคย สิ่งที่เป็นญาตินะปฏิสันถาร คนที่ไปคุ้นเคยกันเขาว่าสนิทยิ่งกว่าญาติอีก เราเป็นญาติกันโดยสายเลือด แต่เราไม่เคยคิดถึงกันเลย เราไม่เคยหวังคิดถึงเขาเลย เราไม่มีน้ำใจต่อเขาเลย นี่คนที่มิปฏิสันถารเขายังดีกว่าญาติอีก

นี่ก็เหมือนกัน คุ้นเคยมันก็ส่วนคุ้นเคย แต่เราจะมีคุณธรรมในหัวใจเราต้องฝึกหัดของเราอย่าประมาทสิ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้

"ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย"

แล้วนี่พอมันคุ้นเคย มันคุ้นเคยมันก็ชุ่มซำม มันทำอะไรก็ทำด้วยความพอใจ มันไม่มีที่สูงที่ต่ำ แต่ถ้ามันมีความตั้งใจ มันมีสติมีปัญญา เวลาคุ้นเคยมันก็คุ้นเคยกันโดยหัวใจ มันรับรู้ได้ แต่เวลางาน เวลาทำหน้าที่การงานก็ให้มันจริงจังซะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติก็ให้มันจริงจังซะ ทำสิ่งใดให้มันจริงจัง "ไอ้สิ่งนี้เราเก็บไว้ในใจก็ได้ ทำไมต้องเอามาอวดกัน มันไม่ต้องอวดหรอก สิ่งว่ามันจะอวดกัน อวดกันทำไม? ความคุ้นเคย มันคุ้นเคยมันยิ่งกว่าญาติอีกนะ แล้วคิดดูสิเราเวียนว่ายตายเกิดในชาติใดชาติหนึ่งเราจะไม่เป็นญาติเป็นพี่น้องกันนะไม่มีเลย การเวียนว่ายตายเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย มันเวียนว่ายตายเกิดมหาศาล โดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว

ฉะนั้น สิ่งนี้โดยธรรมๆ ไม่มีใครมาอวดอูتری ไม่มีใครจะมาพูดให้มันเป็นอย่างที่เขาพูดได้ มันเป็นเรื่องจริงโดยตัวของมันเอง เห็นไหม อริยสัจที่เราแสวงหากันอยู่นี้ เรามาวัดมาวาเพื่ออะไร? พุทธศาสนาประเสริฐๆ เข่าว่ากัน สังฆธรรมประเสริฐมาก แต่เพราะประเพณีวัฒนธรรมมันบังไว้หมดเลย ทุกคนศึกษาแล้วเสียดายๆ นี่เรามาวัดมาวาเราก็ต้องการตรงนี้ไง สิ่งนี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม ที่เรามาทำกันอยู่นี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม แต่จริงๆ แล้วเราอยากได้คุณธรรมในหัวใจเราใช่ไหม? เราอยากได้มรรคได้ผลใช่ไหม

มรรคผลมันไม่เกี่ยวกับตรงนี้นะ ตรงนี้มันเป็นแค่ทาน คีล ภาวนา ทานคือเป็นห้วงจักร ชักให้เราเข้าวัด ชักให้เราเข้าไปหาพระ พระองค์ไหนมีกินและไม่กิน ถ้ามีกินเขาจะบอกเราได้

ในการประพฤติปฏิบัติ ทานมันทำให้เราเข้าไปสู่สังคมของนักปฏิบัติ แล้วถ้าทานมันจะทำให้เรากันคิดว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ เห็นไหม ไม่ใช่เรื่อยๆ เรามีทาน เรามีศรัทธาความเชื่อเราเข้าไปศึกษา แล้วกาลามสูตรไม่ใช่เชื่อ ไม่ใช่เชื่อแม่แต่อาจารย์เรา ไม่ใช่เชื่อ ว่าคิดแล้วมันจะเหมือน ไม่ใช่เชื่อว่ามันคิดจะเป็นไปได้ ไม่ใช่เชื่อๆ ให้ทำจริงขึ้นมา เพราะความจริงมันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์กว่าความเชื่อเยอะนัก แล้วเราทำของเราให้เป็นจริงขึ้นมา

นี่เรามาวัดมาวาเพื่อเหตุนี้ไง เรามาเอาความจริงของเรา เรามาทำบุญกุศลของเรา เพื่อบุญกุศลของเรา แต่เราต้องตั้งสติ อย่าประมาท อย่าปลั่งเปลอ อย่าทำสลับปลับ อย่าทำแต่เล่น ทำเล่น มันก็ได้ของเล่นๆ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านทำจริง ทำจริงถึงได้ของจริงใจ ฉะนั้น เราทำจริงๆ ถ้าเราจะปฏิสังขรณ์กันเราจะหักทลายกัน เดี่ยวหักทลายกันทีหลัง แต่เวลาหน้างานให้มันจริงจังชะ เวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติให้มันจริงจังชะ ปฏิบัติจริงจังเพื่อประโยชน์ เพื่อบุญกุศลของเรา ให้มันสะอาดบริสุทธิ์ ให้มันได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

เราอุตสาหกรรมขวนขวายกันมาแล้ว บุญกุศลเป็นบุญกุศล อย่าให้สิ่งใดแอบแฝง อย่าให้สิ่งใด มันมาล้วงดับ มันมาแบ่งสรรไปไง เราจะได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มาทำแล้วก็ได้ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ อีก ๗๕ เปอร์เซ็นต์เอาไว้หักทลายกัน หักทลายกัน สบายดีไหม? สบายดีไหม? เอาบุญ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ พอ เราจะเอาอย่างนั้นหรือ? ให้กิเลสมันหลอก เอาจริงๆ สิ เรามาแล้วให้มันได้จริงๆ ของจริงๆ ทานก็ทานบริสุทธิ์ เวลาถือศีลก็ถือศีลให้มันมั่นคง เวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติให้มันจริงจัง เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อความจริงของเรา เอวัง